Przedpłata wraz z przesełką pocztową wynosi 5 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

Pismo tygodniowe.
Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych
wychodzi co Poniedziałek w objętości pół arkusza.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy placu Maryackim l. 9.

Nr. 8. **Poniedziałek**, dnia 24. Marca 1879. **VI. rocznik.**

Sprawozdanie z lustracyi towarzystw zaliczkowych w Busku.

Pismem z dnia 19. marca b. r. l. 80. polecił mi p. Patron lustracyą Towarzystwa zaliczkowego w Busku, któréj dokonałem w dniach 20. i 21. b. m. Zdając tedy sprawę z mojéj czynności pismem osobném, uważam za korzystne ogłoszenie ze sprawozdania tegoż ustępów, które mogą mieć ogólniejsze znaczenie, lub téż z których i inne towarzystwa nasze skorzystać będą mogły.

Bilans Towarzystwa w Busku ogłasza się w odnośnéj rubryce niniejszego numeru.

Nadmieniam na wstępie, że w Busku istnieje od r. 1877. drugie stowarzyszenie zaliczkowe pod firmą: Towarzystwo kredytowe dla rolnictwa, handlu, przemysłu i rękodzielnictwa w Busku, st. zar. z n. por.*). Stowarzyszenie to nie należy do Związku, nie miałem zatém prawa przeprowadzić u niego lustracyi, wszelako uprzejmości Dyrekcyi tegoż Towarzystwa zawdzięczam, że mi dozwolono wglądnąć w jego księgi i poznać jego zakres i sposób działania. Stąd téż zaraz na wstępie mówię o obu w Busku istniejących Towarzystwach zaliczkowych.

Towarzystwo zaliczkowe w Busku st. zar. z n. p. istnieje od 25. lutego 1875. i umieszczone jest we własnym lokalu w miejscu dogodném i przystępném.

Towarzystwo to ma na czele zarząd, złożony z Dyrekcyi o 3 członkach, i Rady nadzorczéj o 12stu członkach.

W ciągu 4 lat istnienia przystąpiło do Towarzystwa 498 członków, z których po dzień 31. grudnia 1878. ustąpiło, lub wykluczonych zostało (a tych liczba jest znaczna) 222, tak że na rok 1879, pozostało tylko 276 członków. Ubytek tak znaczny członków nie jest prawidłowy i świadczy, że ani Dyrekcya przy przyjmowaniu członków z należytą postępuje ostrożnością, ani członkowie należycie nie pojmują obowiązku solidarności. Okoliczność ta źle oddziaływać może na zewnątrz, gdyż w obec takiéj fluktuacyi członków, odpowiedzialność w obec osób trzecich traci na doniosłości; i dla tego stowarzyszenia na to szczególniejszą zwrócić powinny uwagę.

Badając poszczególne rachunki poczyniłem następujące spostrzeżenie: Bilans z 31. grudnia 1878. wykazuje gotówkę 3.618 zł. 11 ct. Jest to w obec całego kapitału obrotowego 20.000 zł. stan nieprawidłowy, który budzi podejrzenie, albo że Towarzystwo przyjmuje większe wkładki, niż ich potrzebuje, albo że gotówka w ostatnich dniach gromadzi się liczniéj, celem usunięcia z inwentarza stanu czynnego pozycyi, które wśród roku na innych kontach się ukrywały, albo téż że jest tylko fikcyjną na podstawie pewnych virements rachunkowych. Podejrzenie to wydało mi się tém słuszniejsze, że w dniu 20. marca b. r. nie znalazłem w kasie żadnéj gotówki, wydatki bowiem były takie same jak dochody. Lecz i taki stan jest zupełnie nieprawidłowy, a stowarzyszenie, prowadzące otwarte biuro, nie powinno się nigdy ogałacać ze wszelkiéj gotówki. Gotówka z 31. grudnia, jak się przekonałem, wynosiła najwięcéj tylko 193 zł. 11 ct., gdyż co najmniéj 3 pozycye z kwotą 3.425 złr., wprowadzone w przychód 31. grudnia 1878. nie były effectiv do kasy wpłacone, ale tylko z konta pożyczek i administracyi do rachunku kasy przesunięte, aby po 1. stycznia 1879. napowrót na właściwe konta powrócić. Nie mam powodu podejrzywać, że nieprawidłowość ta pochodziła jedynie celem usunięcia z bilansu pewnych pozycyi niewygodnych, wszelako na przyszłość już żadne stowarzyszenie nie powinno się, jak buskie, tém zasłaniać, że „stornowania“ takie przedsiębrane są „celem ułatwienia rocznego bilansowania rachunków“. Zasadą bowiem być powinno, od któréj na krok odstępywać nie należy, że do rachunku kasy żadnéj pozycyi wprowadzać nie można, która nie jest wynikiem rzeczywistego ruchu gotówki.

*) Patrz Związek Nr. 7.

Pożyczki wynosiły, według bilansu 15.076 zł. 87 ct. w 145 pozycyach; w roku bieżącym podniosły się do kwoty 16.959 zł. 66 ct. Co do udzielania pożyczek zauważyć należy, że początkowo Towarzystwo udzielało za wysokie pożyczki i na zbyt długie termina, obecnie zaś nie może wcale udzielać większych pożyczek i ogranicza nieraz do nazbyt drobnych kwot 2 i 3 zł. Pomimo to znalazłem n. p. pozycyą 1.680 zł. 84 ct. u jednego członka ($^1/_{10}$ część wszystkich pożyczek), która nawet, zdaniem mojém, wcale nie jest należycie ubezpieczoną. W ogóle poszukiwanie w drodze prawnéj pretensyi Towarzystwa na wielkie nieraz natrafiać może trudności, gdyż instrumenta dłużne nie są w bardzo licznych wypadkach prawidłowe. Na to zaś szczególniéj baczyć winne stowarzyszenia, gdyż w instrumentach dłużnych spoczywa całe ubezpieczenie majątku stowarzyszenia i powierzonych mu kapitałów obcych (depozytów). Towarzystwo udzielało z początku pożyczek na raty, jak w innych stowarzyszeniach, obecnie (w r. 1879.) odstąpiło od tego postępowania i otwiéra dłużnikom Towarzystwa formalne Conto courente dozwalając na dowolne umarzenia długu — czasem tylko procentów, a w licznych wypadkach zadowalając się nawet tylko dopisywaniem odsetek. Na pokrycie takiego rakunku nie posiada nawet Towarzystwo należycie, według obowiązujących ustaw sporządzonych dokumentów dłużnych, ale jedynie skrypta, weksle, rewersy na inne lub żadne opiéwające terminy. Obok tego istnieje zwyczaj, że co miesiąca dopisuje się procent, od którego znowu daléj idzie procent, a że Towarzystwo pobiéra 12% i 6% zwłoki, więc przez to dopisywanie dorasta dalszych 3—4% i mamy z górą 21%. Przypuszczenie to stwierdza rachunek. Rozpożyczona kwota wynosiła w r. 1878. w przecięciu około 16.000 złr., a przyniosła na rachunek procentów za r. 1878.: 3.401 zł. 28 ct., czyli przeszło 21%! Skutkiem takiego postępywania umniejszają się daléj pozornie odsetki zaległe, a przy zaprowadzonéj zmianie zupełnie znikną, natomiast pozornie wzmagać będzie się dochód brutto, ale téż i pozornie tylko wzmagać się będą pożyczki.

Co do pożyczek „w rachunku bieżącym“ tłumaczy się Dyrekcya, że wielka stąd wynika wygoda, że można małymi kwotami wybiérać i spłacać w granicach swego kredytu. Uwaga ta wydaje się nam słuszną, wszelako przedewszystkiem obowiązkiem stowarzyszeń jest przyuczać lud do regularnego, ratalnego spłacania długów. Z czasem możnaby nadto otwiérać zwolna dla członków kredyt na mniejsze potrzeby w rachunku bieżącym, przyjmując jednak za podstawę, albo ubezpieczenie realne, albo téż przyjmując w miejsce takiego ubezpieczenia wzorem warszawskim 50% rzeczywiście wpłaconego udziału. Byłaby to wielka dla członków, lecz przeważnie rzemieślników, wygoda, gdyby n. p. członkowi, który posiada udziału 100 zł., udzielano obok terminowych pożyczek za poręką jeszcze kredyt w rachunku bieżącym na nieprzewidziane wypadki lub chwilowe potrzeby do wysokości 50 zł. Nad tém wartałoby się zastanowić, lecz cały interes ująć, jak w Busku, w formy conto courente i to jeszcze z ludem wiejskim, wydaje nam się ze wszech miar niewłaściwém. Nie powinniśmy w ogóle do nowatorstwa być pochopni, idźmy utartymi śladami, lecz wytrwale a rzetelnie!

Spraw procesowych było od założenia Towarzystwa 36, z 31. grudnia z. r. zaś 12 z kwotą zaskarżoną 2.890 zł. 47 ct.

W pozycyi odsetki zwłoki w bilansie za rok 1878. mieści się 45 zł. 47 ct. prowizyi od zaliczek procesowych, które wynoszą w bilansie 84 zł. 88 ct. Jest to nieprawne i niewłaściwe.

Wartość druków 215 zł. 74 ct. jest w bilansie za wysoka i nie odpowiadająca rzeczywistości, większa część bowiem téj pozycyi należała już do rachunku strat.

Koszta założenia i mobiliów 715 zł. 20 ct. nie są przesadzone, a urządzenie w biurze jest przyzwoite i odpowiednie.

Udziały wynoszące w bilansie 4.863 zł. 25 ct. wzmogły się do 20. b. m. do kwoty 5.045 zł. 84 ct. w większéj części przez dopisywanie z „Conta courente“ członków. 4 tylko udziały wpłacone są po 100, 101, 105 i 110 zł., reszta jest poniżéj 100 zł. — a wiele jeszcze bardzo drobnych.

Wkładek na rachunek bieżący było 31. grudnia 1878, od 14 stron 7.637 zł. 4 ct. na 8%, z czego od 5 stron 7.159 zł. 93 ct., a reszta od 9 stron. Z owéj kwoty 7.159 zł. 93 ct. pochodziło od dwóch małoletnich 4.056 zł. Po dzień 21. marca umniejszył się stan wkładek oszczędności o 1.461 zł. 26 ct., przez zwrot (obok kilku mniejszych pozycyi) 2 stronom 2.700 zł., natomiast włożyły 2 inne strony 1.050 zł.

Wierzycieli posiada Towarzystwo obecnie 3: Towarzystwo krakowskie, któremu winne było buskie Towarzystwo 31. grudnia 1878. 2.000 zł., a 20. marca 1879. 1.500 zł. z piérwotnéj pożyczki 3.000 zł.; Bank rustykalny z pretensyą dnia 31. grudnia 1878. 3.000 zł., 20. marca 1879. 2.495 zł. 84 ct.; prywatny 1.200 zł. (na 8%). Dawniéj miało to Towarzystwo pożyczkę z gal. Kasy oszczędności 4.000 zł., lecz takową już spłaciło.

Fundusz rezerwowy (31. grudnia 1878. 1.269 zł. 11 ct.; 20. marca 1879. 1.283 zł 94 ct.) powstaje tylko z wpisowego i dopisanych kwot z czystego zysku, lecz nie pobiéra żadnych odsetek, chociaż jest w obrocie.

Koszta administracyi wynosiły w r. 1878. 1.476 zł. 32 ct., z czego na wynagrodzenie dyrekcyi przypada 1.133 zł. 76 ct. Sposób wynagradzania dyrekcyi normuje §. 23. statutu, który opiéwa: „Dyrektor pobiérać będzie za sprawowanie swych czynności, jako wynagrodzenie 3% od udzielanych członkom z funduszów

stowarzyszenia pożyczek". Nadto przyznała Rada zawiadowcza kasyerowi 1% wynagrodzenia, jak wyżéj. Interpretacya tego §fu jednak jest jeszcze inna, gdyż dyrekcya pobiéra łącznie ¼ część dochodu brutto, co reprezentuje 4% w obec dzisiejszéj stopy procentowéj 12 od sta. Do dochodu brutto liczą się odsetki pobrane *plus:* zwłoki, *minus:* za rok następny zapłacone. Postanowienie takie statutu i odmienny nieco sposób faktycznie praktykowany jest do najwyższego stopnia niewłaściwy, a Patronat już kilkakrotnie uwagę Towarzystwa w Busku na to zwracał. Taki sposób wynagradzania dyrekcyi staje się dla niéj pokusą, aby jak najwięcéj wypożyczano bez względu na bezpieczeństwo, byleby pobrać lub nawet dopisać odsetki; daléj, aby podtrzymać jak najwyższą stopę procentową i aby jak najliczniejsze robić virement w rachunku pożyczek. Naszém zdaniem ten §. statutu jest najgłówniejszą przyczyną powyżéj wykazanych niewłaściwości i nieprawidłowości, a nawet ostatnie zarządzenia dyrekcyi (przenoszenie pożyczek na conto courrente i kapitalizowanie odsetek co miesiąca) wiedzie do podwyższenia dochodu brutto i „*quarty*" dla dyrekcyi.

Prowadzenie książek jest w Towarzystwie buskiém ścisłe i pod względem formalnym prawidłowe; rachunki są w zupełnym porządku i ewidencyi i nie utrudniają w niczém wprowadzenia natychmiastowego pożądanych i potrzebnych zmian.

Towarzystwo zaliczkowe w Busku nie może się żalić, aby napotykało w mieście i okolicy uprzedzenie lub niechęć ku sobie i owszém mogłoby nawet liczyć na szczére poparcie. Lecz członkowie Towarzystwa, azwłaszcza Rady i Komisyi kontrolującéj nie spełniają ściśle swoich obowiązków. Oprócz dyrektora i może kasyera nikt nie wié w Busku, jak Towarzystwo zaliczkowe stoi i jakie robi interesy. Jakie to zaś skutki za sobą pociągnąćby mogło, każdy łatwo oceni.

Towarzystwo kredytowe w Busku *) nie należy do Związku, przeto szczegółowéj w niém lustracyi przeprowadzić nie mogłem, powiadomiony jednak przez dyrekcyą tegoż Towarzystwa o najważniejszych datach co do jego rozwoju i stanu majątkowego podaję je do wiadomości publicznéj; bilans umieszcza się na końcu niniejszego numeru.

Stowarzyszenie to założone zostało przeważnie przez żydów i przeważnie dla żydów. Prezesem Rady zawiadowczéj jest burmistrz buski p. Bazyli Wanio, dyrekcyą stanowią pp. Izaak Leib Goldberg, Jukim Bitter i Jakób Halpern. Dnia 31. grudnia 1878. liczyło Towarzystwo 413 członków, w ostatnim roku przybyło mu 222 członków, właśnie tyle, ile ich ubyło Towarzystwu zaliczkowemu. Najwyższy udział wynosi 4.000 zł., wpłaconych już jest kilka udziałów po 1.000—1.100 zł., kwota wpłaconych ogółem udziałów wynosiła 31. grudnia z. r. 20.598 zł. 50 ct. Fundusz rezerwowy łącznie 777 zł. 67 ct. Pożyczek od zakładów publicznych Towarzystwo to nie zaciągało. Również nie przyjmuje Towarzystwo wkładek oszczędności, gdyż powstało już wtedy, gdy w sądzie złoczowskim zaczęto się kierować zupełnie błędną *) zasadą, iż towarzystwom nie wolno wystawiać książeczek oszczędności bez zezwolenia władzy politycznéj. Natomiast wydaje Towarzystwo to obligi dłużne **) na zaciągane na rzecz swoją pożyczki od osób prywatnych. Takie rewersa dłużne mogą być na wkładki w sumach okrągłych, deponowanych na czas dłuższy, względnie za dłuższém wypowiedzeniem, bardzo praktyczne i można by ich obok książeczek oszczędności i w innych towarzystwach używać. Podajemy więc wzór takiego rewersu, jaki jest używany w Busku, chociaż i co do formy pewnéj zmianie powinienby on ulec:

Towarzystwo kredytowe dla Rolnictwa, Handlu, Przemysłu i Rękodzielnictwa w Busku.

Nr. ----------

----------% Zinsen. **Darlehensschein.** ---------- Kündigung.

Der gefertigte Verein unter der Firma „*Towarzystwo kredytowe dla Rolnictwa, Handlu, Przemysłu i Rękodzielnictwa w Busku*" bestätiget von d ---------------- den Betrag von ö. W. fl. ---------------- Sage ---------------- gegen -------- monatliche Kündigung ausgeliehen zu haben, welchen Betrag am Fälligkeitstermine — die Zinsen jedoch nach 3 Monaten, beziehungsweise am Fälligkeitstermine die Cassa dieses Vereines rückzahlen wird.

Busk, am ------------------------ 18

Zinsen erhalten:						
Tag	Monat	Jahr	fl.	kr	in Worten	Unterschrift

Łączna suma, na którą powyższe rewersy w Busku wydane zostały wynosiła 31. grudnia 1878. 7.637 zł.

Pożyczek udzieliło Towarzystwo kredytowe w 9 kwartałach po 31. grudnia 1878: 312 w sumie 40.567 zł. 77 ct., z czego pozostało na r. 1879. 31.727 zł. 10 ct Towarzystwo to udziela pożyczek za poręką, lub inném (materyalném) ubezpieczeniem przeważnie na akta notaryalne na spłaty tygodniowe, miesięczne, kwartalne i półroczne, strącając od udzielonych 100 zł. w pierwszym wypadku 8 zł., w drugim 9 zł., w trzecim 10 zł., a w ostatnim 12 zł., co czyni dla Towarzystwa 16%. Jest to stopa procentowa zanadto wysoka i stąd téż Towarzystwo mogło udzielić za ostatni rok 14½% dywidendy, pomimo, że przeważnie własnym kapitałem operuje.

Wynagrodzenie dyrekcyi jest i w tém stowarzyszeniu takie same, jak w zaliczkowém buskiém. Znany §. 23. i w jego znajduje się statucie, wszelako skala jest

*) p. Związek nr. 39 z r. 1878.

*). p. Związek nr. 43. z r. 1877. i nr. 6. z. r. 1876. Uwaga!
**) p. Związek nr. 43 z r. 1877.

Rachunki stowarzyszeń zaliczkowych za miesiąc luty 1879.

Stan bierny

Tow. zaliczkowe w	Udziały (z końcem miesiąca) zł.	ct	Fundusz rezerwowy (z końcem miesiąca) zł.	ct	Wkładki oszczędności: Stan na początku miesiąca zł.	ct	Włożono w ciągu miesiąca zł.	ct	Wyjęto w ciągu miesiąca zł.	ct	Stan z końcem miesiąca zł.	ct	Pożyczki zaciągnięte: Stan na początku miesiąca zł.	ct	Zaciągnięte w ciągu miesiąca zł.	ct	Spłacone w ciągu miesiąca zł.	ct	Stan z końcem miesiąca zł.	ct
Andrychowie	6.921	33	232	10	4.769	71	420	80	364	57	4.825	94	2.900	—	700	—	200	—	3.400	—
Białéj	11.296	60	1.227	—	19.645	61	1.173	—	917	91	19.900	70	9.000	—	—	—	600	—	8.400	—
Birczy	3.514	13	491	—	5.919	18	99	—	693	32	5.324	86	9.120	—	1.300	—	590	—	9.830	—
Brzesku	42.646	73	2 300	—	62·977	82	3.386	95	842	21	65.522	56	—	—	—	—	—	—	—	—
Busku	4.985	99	1.278	50	7.367	95	1.120	—	2 117	6	6.370	89	5.700	—	—	—	500	—	5.200	—
Bóbrce	2.487	91	706	39	4.663	77	642	66	1.079	51	4.226	92	8.000	—	4.940	—	4.250	—	8.690	—
Dąbrowie	25.602	72	8.351	8	—	—	—	—	—	—	—	—	112917	42	5.465	97	5.414	76	112968	63
Delatynie	10.797	8	826	85	5.155	98	6	—	—	—	5.161	98	9.500	—	—	—	—	—	9.500	—
Dobromilu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Drohobyczu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gorlicach	61.713	39	5.589	17	59.213	46	1.831	73	2.221	81	58.823	38	40.487	50	3.300	—	2.636	70	41.150	80
Glinianach	15.750	11	1.424	42	21.560	38	1.304	37	1.285	55	21.579	20	7.700	—	—	—	795	—	6.905	—
Kałuszu	3.140	21	159	—	805	—	—	—	10	—	795	—	7.700	—	—	—	550	—	7.150	—
Kołomyi	4.865	24	386	27	8.410	62	902	30	271	35	9.041	57	7.700	—	—	—	260	—	7.440	—
Komarnie	3.972	80	389	74	9.846	9	419	89	80	25	10.185	23	3.000	—	—	—	—	—	3.000	—
Limanowéj	5.513	68	222	46	4.313	79	2.610	64	2.884	50	4.039	93	8.100	—	—	—	200	—	7.900	—
Lwowie	110975	73	11.226	3	199295	24	36.374	22	41.655	16	194014	30	56.915	90	12.500	—	10.345	90	59.070	—
„ pocztowe	7.230	88	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2·560	—	—	—	100	—	2.460	—
Makowie	502	85	148	—	2.284	18	—	—	17	18	2.267	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mariampolu	1.755	—	173	47	699	5	37	10	48	—	688	15	3.380	—	400	—	—	—	3.780	—
Mielcu	8.342	34	933	19	28.423	25	1.464	58	785	38	29.102	45	—	—	—	—	—	—	—	—
Milówce	260	50	140	—	—	—	506	21	—	—	506	21	—	—	—	—	—	—	—	—
Mościskach	10.590	85	2.905	76	11.259	48	1.383	61	838	60	11.804	49	14.300	—	500	—	600	—	14.200	—
Nowym Sączu	11.815	—	326	—	26.982	28	3.318	27	1.063	52	29.237	3	13.980	—	5.500	—	6.500	—	12.980	—
Pilźnie	467	50	144	—	890	29	—	—	43	99	846	30	—	—	—	—	—	—	—	—
Oświęcimie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Przemyślu (roln.)	26.773	39	2.796	99	84.032	15	6.046	21	1.428	3	88.650	33	31.160	—	2.000	—	5.000	—	28.160	—
Radomyślu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Radziechowie	7.528	75	1.018	—	16.119	12	2.092	55	370	86	17.840	81	13.000	—	—	—	—	—	13.000	—
Rohatynie	7.016	27	1.222	—	16.739	12	1.598	—	30	—	18.310	12	7.925	—	—	—	1.625	—	6.300	—
Rozdole	4.155	33	557	33	1.770	81	131	15	155	99	1.745	97	5.200	—	—	—	—	—	5.200	—
Rudkach	4.538	5	630	88	3.037	87	756	23	206	42	3.587	68	7.100	—	—	—	200	—	6.900	—
Sieniawie	661	73	106	—	300	—	250	—	—	—	550	—	6.800	—	—	—	—	—	6.800	—
Skałacie	1.374	36	220	—	4	—	—	—	—	—	4	—	2.900	—	—	—	—	—	2.900	—
Sokalu	10.517	81	527	81	10.665	85	205	10	667	23	10.203	72	21.478	53	—	—	—	—	21.478	53
Sniatynie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stanisławowie	92.591	88	6.049	18	153428	38	9.080	35	10.959	99	151548	74	17.947	36	—	—	—	—	17.947	36
„ (odd. zast.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23.969	45	—	—	—	—	23.969	45
„ Sparr	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stryju	1.554	20	108	—	2.234	4	270	—	400	—	2.104	4	4.100	—	50	—	150	—	4.000	—
Szczércu	1.961	57	464	84	1.153	58	109	45	170	50	1.092	53	1.443	—	1.000	—	785	—	1.658	—
Tarnowie	15.289	58	4.789	33	33.514	59	2.064	50	47	—	35.532	9	11.640	—	—	—	1.100	—	10.540	—
Tłumaczu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Toporowie	8.096	—	1.425	7	8.590	02	331	47	876	81	8 048	68	—	—	—	—	—	—	—	—
Tyśmienicy	21.450	70	2.340	31	7.769	25	530	30	292	40	8.007	15	23.430	14	—	—	500	—	22.930	14
Wykotach	2.712	47	244	35	5.960	7	142	34	594	40	5.508	1	5.700	—	1.700	—	750	—	6.650	—
Zakliczynie	583	50	73	—	—	—	—	—	—	—	—	—	800	—	2.000	—	100	—	2.700	—
Zbarażu	12.644	92	2.068	48	3.042	59	87	—	250	—	2 879	59	12.384	89	340	—	—	—	12.724	89
Złoczowie	5.572	31	504	75	4.240	32	2.733	50	519	—	6.454	82	3.670	—	—	—	350	—	3.320	—
Żółkwi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Stan czynny

Tow. zaliczkowe w	Odsetki (z końcem miesiąca) zł.	ct	Reszta pozycyi stanu biernego (z końcem miesiąca) zł.	ct	Pożyczki udzielone: Stan na początku miesiąca zł.	ct	Spłacono w ciągu miesiąca zł.	ct	Udzielono w ciągu miesiąca zł.	ct	Stan z końcem miesiąca zł.	ct	Koszta założ. ruchomości i adm. (z końcem miesiąca) zł.	ct	Reszta pozycyi stanu czynnego (z końcem miesiąca) zł.	ct	Gotówka (z końcem miesiąca) zł.	ct
Andrychowie	532	90	29	47	14.499	—	1.185	—	2.183	—	15.497	—	173	84	8	92	261	98
Białéj	513	11	168	12	39.062	24	2.422	—	1.931	—	38.571	24	1.229	29	891	91	813	9
Birczy	1.051	44	152	7	18.967	35	2.306	—	2.619	—	19.280	85	725	22	308	85	48	58
Brzesku	3.421	77	6.485	87	103717	84	17.630	—	17.293	13	104054	71	281	91	1.321	92	14.718	39
Busku	63	65	—	—	16.336	58	3.105	61	3.586	75	16.817	72	966	37	49	9	65	85
Bóbrce	32	51	798	2	16.349	6	1.829	82	1.844	89	16.364	13	104	98	—	—	472	64
Dąbrowie	3.768	1	4.996	60	148742	60	2.604	91	4.245	—	150382	69	191	2	4.426	97	686	36
Delatynie	1.237	29	49	76	26.083	8	2.136	71	1.982	—	25.928	37	771	33	771	8	132	18
Dobromilu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Drohobyczu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gorlicach	8.592	86	15.474	87	166951	56	9.699	—	8.480	90	165733	46	5.170	60	16.407	81	4 032	10
Glinianach	2.952	57	1.521	42	48.898	54	2.793	54	2.867	—	48.972	—	692	62	6	29	461	80
Kałuszu	5	69	1.200	74	12.354	2	515	8	15	—	11.853	94	2	83	455	95	137	92
Kołomyi	604	71	10	70	20.999	40	2.070	10	2.363	—	21.292	30	—	—	369	58	686	61
Komarnie	3.789	21	33	53	19.682	79	1.567	60	2.015	—	20.130	19	815	9	211	26	213	97
Limanowéj	486	25	79	9	16.617	15	228	50	1.529	—	17.917	65	290	3	27	6	6	67
Lwowie	4.661	88	12.919	63	385138	31	62.855	5	62.758	4	385041	30	4.703	77	1.716	64	1.405	86
„ pocztowe	974	58	1	90	10.276	33	1.490	49	1.908	—	10.693	84	153	84	—	—	66	68
Makowie	180	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2.581	—	161	78	—	—	355	71
Mariampolu	115	36	193	69	5.710	50	953	—	6.280	—	222	52	103	74	—	—	99	41
Mielcu	1.597	47	1.463	23	38.689	47	2.031	86	2.900	—	39.557	61	246	60	605	16	1.029	31
Milówce	—	—	—	—	—	—	—	—	738	28	738	28	103	15	—	—	106	14
Mościskach	—	—	2.446	15	39.255	18	6.739	61	8.083	—	40.598	57	629	—	403	85	315	83
Nowym Sączu	3.756	50	—	—	53 650	—	13.739	—	15.547	—	55.458	—	1.693	42	702	50	260	61
Pilźnie	140	15	3	62	1.330	—	450	—	405	—	1.285	—	261	22	—	—	55	35
Oświęcimie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Przemyślu (roln.)	4.352	60	3.553	3	147506	56	20.293	83	23.755	—	150967	73	606	21	1.144	40	1.568	—
Radomyślu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Radziechowie	844	94	1.881	60	39.136	16	2.251	86	3.452	—	40·336	30	301	27	8	90	1.467	63
Rohatynie	1.388	56	2.655	56	31.633	82	4.200	39	3.841	—	31.274	43	314	80	2.313	17	2.990	11
Rozdole	608	40	872	33	12.521	73	779	89	701	50	12 443	34	457	30	54	74	183	98
Rudkach	1.038	96	—	—	15.706	67	1.587	2	2.036	—	16.155	65	259	15	60	19	220	58
Sieniawie	288	49	29	46	4.660	37	283	88	1.567	—	5.943	49	519	23	1.700	—	272	96
Skałacie	99	75	8	3	4.536	35	136	40	185	—	4.584	95	218	56	94	33	111	86
Sokalu	—	—	3.077	79	43.988	27	866	13	653	—	43.775	14	32	72	1.903	55	54	25
Sniatynie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stanisławowie	7.632	80	18.879	28	273335	42	67.731	9	57.485	25	263089	58	1.510	64	—	—	21.885	33
„ (odd. zast.)	567	47	3.014	88	25.046	65	5.368	—	4.744	—	24.422	65	—	—	—	—	3.129	15
„ Sparr	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stryju	333	—	3	8	7 455	36	693	11	907	—	7.669	25	287	63	91	90	53	52
Szczércu	14	48	455	65	5.403	7	340	81	281	—	5.343	26	38	75	63	43	201	63
Tarnowie	—	—	1.359	58	59.744	89	4.105	55	6.578	—	62.217	34	539	78	3.024	45	1.729	1
Tłumaczu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Toporowie	223	2	1.584	78	18.141	3	1.150	76	1.135	76	18.126	3	81	84	1.149	5	20	63
Tyśmienicy	642	59	3.593	66	55.781	32	3.004	—	813	—	53.590	32	882	23	2.076	38	2.416	62
Wykotach	38	49	57	75	14.124	68	96	73	595	—	14.622	95	403	79	9	—	175	33
Zakliczynie	44	21	—	—	998	—	544	—	2.369	—	2.823	—	186	—	10	—	381	71
Zbarażu	1.462	55	1.585	88	28.402	66	1.549	12	2.250	—	29.103	54	608	19	3.470	44	184	14
Złoczowie	495	97	942	57	14.234	47	1.231	56	2.642	—	15.644	91	344	29	50	—	1.251	22
Żółkwi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

tu niższą, dyrektor pobiéra bowiem tylko 1% od udzielonych pożyczek.

Towarzystwu temu czynią niektórzy zarzut, że zajmuje się przeważnie arażowaniem wierzytelności lichwiarzy na niekorzyść ludu. Faktu tego nie mogłem sprawdzić, przekonałem się jednak, że zaledwie $^1/_9$ część udzielono pożyczek chrześcianom, $^9/_{10}$ zaś żydom, którzy niezawodnie wypożyczone sumy w obec grozy ustawy o lichwie dziś przeważnie w inne, niż lichwiarskie spekulacye wkładają.

Sposób prowadzenia spraw, kasy i książek stowarzyszenia jest zupełnie prawidłowy i ścisły. Na zewnątrz reprezentuje się biuro stowarzyszenia we własnym, wygodnym lokalu bardzo dobrze, a napływ klienteli jest dziś znacznie większy w żydowskiém, niż w chrześciańskiém Towarzystwie. Lecz w wysokim stopniu musi sobie przypisać starsze Towarzystwo buskie przyczynę tego zjawiska.

We Lwowie, dnia 22. marca 1879.

Dr. Alfred Zgórski.

Bilanse stowarzyszeń zarobkowych za r. 1878.

Andrychów. Towarzystwo oszczędności i pożyczek. Rachunek strat i zysków. Straty: procenta wypłacone od wkładek na oszczędność 186·71; procenta wypłacone od weksli reeskomptowanych 239·92; procenta naprzód pobrane 325·68; koszta administracyjne i część kosztów założenia 128·42; podatki w przybliżeniu 24·68; czysty zysk 349·12; razem 1.254·53. Zyski: Procenta pobrane 1.210·43; procenta naprzód zapłacone 44·10; razem 1.254·53. Bilans. Stan bierny: udziały członków 5.843·25; fundusz rezerwowy 188·55; wkładki na rachunek bieżący 4.545·10; inne długi 2.950·—; procenta przenośne 325·68; czysty zysk 349·12; reszta pozycyi 24·68; razem 14.226·38. Stan czynny: gotówka 606·89; stan pożyczek udzielonych 13.419·—; procenta przenośne 44·10; koszta założenia i ruchomości 154·62; reszta pozycyi 1·77; razem 14.226·38. Ogólny ruch kasowy 74.896·14. Liczba członków 181.

Bóbrka. Tow. zal. Bilans. Stan bierny: udziały członków 2·424·79; fundusz rezerwowy 713·39; wkładki na rachunek bieżący 4.429·69; inne długi 8·300·—; czysty zysk 796·92; razem 16·654·79. Stan czynny: gotówka 225·—; Stan pożyczek udzielonych 16·273·62: procenta przenośne 51·19; koszta założenia i ruchomości 104·98; razem 16.654·79. Ogółem ruch kasowy 109·146·22. Liczba członków 178.

Busk. Towarzystwo zaliczkowe. Bilans. Stan czynny. Gotówka 3.618·11; pożyczki udzielone 15.076·87; odsetki na r. 1879. naprzód wypłacone 16·97; odsetki zaległe za 1878. rok 982·08; koszta założenia i mobiliów 715·20; wartość zapasu druków, papiéru itp. 215·74; zaliczki procesowe 84·88. Razem 20.709·85. Stan bierny. Udziały członków 4.863·25; wkładki na rachunek bieżący 7.637·04; wierzyciele 6.200·—; odsetki na r. 1879. naprzód pobrane 273·26; fundusz rezerwowy 1.269·11; czysty zysk na 1878. rok 467·19. Razem 20.709·85. Liczba członków 276.

Busk. Towarzystwo kredytowe. Bilans za r. 1878. Stan bierny. Udziały 20.598·50; depozyta 7.637·—; kaucye 1.000·—; proc. niepopłacone 109·22; proc. naprzód pobrane 907·74½; fundusz rezerwowy z r. 1877. 77·31, z r. 1878. 700·36; dywidenda 14½% za r. 1878. 1.634·17½; razem 32.664·31. Stan czynny. Pożyczki 31.727·10; zaległe odsetki 270·01; zaległe koszta procesowe 42·05; inwentarz 320·92; nadpłacone koszta administracyi 201·26; gotówka 102·97; razem 32.664·31. Ogółem ruch kasowy 119.886·96. Liczba członków 413.

Lwów. Towarzysto wzajemnej pomocy rękodzielników mieszczan lwowskich. Bilans. *a)* Stan bierny: udziały 6.628·30; wierzyciele 885; fundusz rezerwowy (ogólny stowarzyszenia) 11.479·44; fundusz żelazny familijny 2.481·34; fundusz inwalidów 2.461·46; fundusz na zapomogi w roku 1879 843·15; razem 24.778·69. *b)* Stan czynny: gotówka 1.864·69; pożyczki 22·914·—; razem 24.778·69. Liczba członków 159.

Oleszyce. Towarzystwo zaliczkowe. Bilans. Stan czynny. Gotówka 398·80; stan pożyczek udzielonych 4.018·32; procenta przenośne 336·55; koszta założenia i ruchomości 87·62. Razem 4.832·29. Stan bierny. Udziały członków 675·—; fundusz rezerwowy 270·58; wkładki na rachunek bieżący 2.134·08½; inne długi 1.294·23½; czysty zysk 458·39. Razem 4.832·29. Ogółem ruch kasowy 4.054·06. Liczba członków 225.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: Dr. Alfred Zgórski. Z I. Związkowej Drukarni we Lwowie, Hotel Żorża.